

To 12.10.2023 klo 19 Carelia-sali

Pastoraali

Maria Itkonen
kapellimestari

Suzana Bartal
piano

OHJELMA

Outi Tarkiainen

Joye (1min)

Clara Schumann

Pianokonsertto a-molli op. 7 (21min)

Allegro maestoso

Romanze: Andante ma non troppo con grazia

Finale. Allegro non troppo – Allegro molto

Väliaika 20 min

Väliajan jälkeen ansiomerkkien jako

Ludwig van Beethoven

Sinfonia nro 6 F duuri op. 68,

"Pastoraali" (39min)

Allegro ma non troppo

("Maaseudulle saapumisen herättämiä onnellisia vaikutelmia")

Andante molto mosso

("Puron rannalla")

Allegro

(In tempo d'Allegro - Tempo I - Presto:

"Maalaisia hauskanpidossa") –

Allegro

("Ukkosmyrsky") –

Allegretto

("Paimenen laulu: Iloisia ja kiitollisia tunteita myrskyn jälkeen")

INTENDENTIN TERVEHDYS

Arvoisa konserttieraamme,

On suuri ilo ja kunnia toivottaa teidät lämpimästi tervetulleeksi tähän Pasto-

raali -konserttiimme, jossa juhlistamme Joensuun kaupunginorkesterin 70-vuotista matkaa sinfoniataivaalla. Joensuun orkesteriyhdistyksen perustamisesta tulee nimitäin tänä vuonna kuluneeksi 70 vuotta.

Tämä on erityinen hetki, joka yhdistää meidät musiikin taian äärelle ja antaa meille mahdollisuuden juhlistaa tätä merkittävää saavutusta yhdessä.

Joensuun kaupunginorkesteri on ollut osa kaupunkimme ja koko alueemme kulttuurista rikkautta vuosikymmenien ajan. Se on tuonut iloa, kauneutta ja lohtua elämäämme monin eri tavoin, olemalla läsnä niin juhlissa kuin arjen hetkissäkin.

Kaupunginorkesterin muusikot ovat taiteilijoita, jotka ovat omistautuneet musiikille ja jakaneet sen lahjan kanssamme. Orkesterin hallinnon työntekijät ovat pitkäjänteisesti huolehtineet orkesterin käytännön järjestelyistä, konserttien suunnittelusta, lipunmyynnistä ja monista muista taustatehtävistä, jotka mahdollistavat sen, että voimme nauttia musiikista ja konserteista ilman huolia. Muusikoiden ja hallinnon ammattitaito ja omistautuminen ovat olennainen osa orkesterin menestystä, ja he ansaitsevat suuret kiitokset ja kiitoksemme.

70 vuotta on pitkä aika, ja se kertoo orkesterin ja Joensuun kaupungin

sitoutumisesta musiikin laadukkaaseen esittämiseen sekä yhteisömme tukemiseen. Orkesterin konsertit ovat olleet kohtaamispaikkoja, joissa olemme voineet yhdistyä musiikin voiman äärellä ja kokea yhteisiä tunne-elämyksiä.

Tänään emme ainoastaan juhli orkesterin pitkää historiaa, vaan myös tulevaisuutta, joka on täynnä uusia mahdollisuuksia ja musiikin lumoa. Joensuun kaupunginorkesteri jatkaa matkaansa vahvempaa ja intohimoisempaa kuin koskaan ennen, ja meillä kaikilla on ilo olla osa tätä tarinaa.

Juhlakonsertti on omistettu teille, arvoisa yhteisömme. Se on kiitos teille tuesta ja kiintymyksestänne orkesteriamme kohtaan. Toivotamme teidät tervetulleiksi nauttimaan musiikista ja jakamaan tämän juhlan yhdessä.

Kiitos, että olette täällä kanssamme tänään, ja onnittelut Joensuun kaupunginorkesterille 70-vuotisjuhlan johdosta. Haluan toivottaa teille kaikille oikein antoisaa konserttielämystä!

Marjo Vattulainen, intendentti

MARIA ITKONEN, KAPELLIMESTARI

Kapellimestari **Maria Itkonen** on johtanut useita merkittäviä orkestereita

Suomessa sekä ulkomailla. Hän on vierailut mm. seuraavien orkestereiden johtajana: Göttingenin Sinfoniaorkesteri, Helsingin Kaupunginorkesteri, Tukholman Kuninkaallinen Filharmonia, Tampere Filharmonia, Turku Filharmonia, Malmön Sinfoniaorkesteri, sekä Gävlen Sinfoniaorkesteri.

Itkonen on työskennellyt oopperakapellimestarina mm. Tukholman Folkooperassa, Malmön Oopperassa, sekä Savonlinnan Oopperajuhlilla. Monipuolisena kapellimestarina hän on myös kantaesittänyt useita suomalaisia teoksia nykymusiikkiyhtye TampereRaw:n kanssa.

Itkonen on opiskellut orkesterinjohtoa professori Jorma Panulan johdolla Panula- Akatemiassa, sekä Tukholman Kuninkaallisen Musiikkikorkeakoulun kapellimestariluokalla. Hän on saanut lisäoppia myös Lontoon Royal Opera Housen kapellimestarikursilta, sekä Jukka-Pekka Sarasteen perustaman Lead-akatemian kursseilta.

Ennen siirtymistään kapellimestarin korokkeelle, Itkonen on työskennellyt konserttimestarina mm. Kölnin WDR Sinfoniaorkesterissa, Luzernin Sinfoniaorkesterissa sekä Tampere Filharmoniaassa. Hän on opiskellut viulunsoittoa Sibelius- Akatemiassa, Wienin Musiikkikorkeakoulussa sekä Amsterdamin Konservatoriossa.

SUZANA BARTAL, PIANO

Ranskalais-unkarilainen pianisti **Suzana Bartal** syntyi Romanian Timiso-arassa ja aloitti musiikkiopintonsa kotikaupungissaan. Myöhemmin hän jatkoi opintojaan Ranskassa Pariisissa ja Lyonissa CNSMD:ssä. Vuonna 2013 hän saavutti kunnian New York Concert Artists Concerto -kilpailun voittajana. Suzana vietti vuodet 2011–2014 Yhdysvalloissa, opiskellen musiikkitaiteen tohtorin tutkintoa Yale School of Musicissa.

Suzana on konsertoinut ahkerasti ympäri maailmaa yhteistyössä huippuorkestereiden kanssa Saksassa, Hollannissa, Italiassa, Espanjassa, Sveitsissä, Unkarissa, Isossa-Britanniassa, Belgiassa, Tanskassa, Tšekissä, Portugalissa, Ranskassa, Romaniassa, Yhdysvalloissa, Kiinassa ja Japanissa. Suomessa hänen virtuoosimainen soittonsa on hurmannut yleisön muun muassa Turun musiikkifestivaaleilla sekä Jyväskylän Sinfonian ja Joensuun kaupunginorkesterin konserteissa. Hänen soittoaan on ihaillut laaja yleisö Tanskan, Italian, Sveitsin, Belgian, Ranskan, Portugalin, Unkarin ja Romanian radio- ja televisiolähetyksissä.

Suzana on tehnyt yhteistyötä huippukapellimestareiden, kuten **Marc Minkowskin, Marzena Diakun, Eivind Aadlandin, Christian Vasquezin,**

Christoph-Mathias Muellerin, Ariel Zuckermannin, Adrien Perruchonin, Roberto Fores Vesesin, Eero Lehtimäen ja **Kensho Watanaben** kanssa. Suzana on myös aktiivinen kamarimusiikko ja intohimoinen nykymusiikin tulkitsija. Hän on työskennellyt yhdessä tunnettujen elossa olevien säveltäjien, kuten **Thomas Adèsin** ja **Eric Tanguyn** kanssa erilaisissa musiikkiprojekteissa.

Suzana on julkaissut äänityksiä, joista erityisesti hänen tulkintansa **Franz Lisztin teoksesta "Années de pèlerinage"** julkaistiin maaliskuussa 2020 ja sai kiitosta kriitikoilta. Albumi sai tunnustusta myös Budapestin Liszt-seuralta. Hänen viimeisin CD-äänityksensä julkaistiin toukokuussa 2022 arvostetulla Erato/Warner -levymerkillä ja se sisältää Eric Tanguyn kamarimusiikkiteoksia yhteistyössä huipputaiteilijoiden **Edgar Moreaun, Alexandra Conunovan, Lise Berthaudin, Pierre Génissonin** ja **Diotima-kvartetin** kanssa. Levy keräsi kriitikoilta ylistystä ja se sai muun muassa arvostetun Diapason d'Or -palkinnon.

Suzana on myös toiminut "*Piano à Riom*" -festivaalin taiteellisenä johtajana vuodesta 2020 lähtien, tuoden oman intohimonsa ja osaamisensa festivaalin kukoistavaan ohjelmistoon.

OUTI TARKIAINEN: JOYE

Rovaniemellä syntynyt **Outi Tarkiainen** (s. 1985) on liikkunut teoksissaan vapautuneesti konsertti- ja jazz-musiikin välillä. Hänen läpimurtoteoksenaan voi pitää 2015 syntynyttä orkesterilaulujen sarjaa *Maa, kevään tytär*. **Eero Hämeenniemi** ja **Veli-Matti Puumalan** johdolla opiskellut Tarkiainen on noussut nopeasti kansainvälisesti kysytyimpien suomalaissäveltäjien joukkoon.

Vuonna 2017 Pori Sinfonietalle valmistuneesta piskuisesta Joyesta Tarkiainen kirjoittaa: *”Joye on miniatyyriteos tai orkesterifanfaari, olemukseltaan kauttaaltaan kirkas ja aforistisen ytimekäs. Teoksen nimi viittaa muinaisranskan kielen sanoihin ’autuus’ ja ’onnetar’, ja ajatuksenaani oli ladata teokseen kaikki se riehakkuus ja yltiöpäisyys, jotka intensiivisen onnen hetkellä ihmisessä ohikiitäen välähtävät. Teoksen alussa tummanjykevät sointupilarit vyöryvät maisemaan, josta ensin klarinetit, sitten oboet ja lopulta trumpetit johdattavat musiikin suuriin kuohuihin ja kirkkauteen, joka täyttää kaiken.”*

CLARA SCHUMANN (OS. WIECK): PIANOKONSERTTO A-MOLLI OP. 7

Clara Wieck (1819–1896) aloitti säännöllisen pianonsoiton harjoittelun

isänsä **Friedrich Wieckin** johdolla nelivuotiaana ja debytoi kotikaupungissaan Leipzigissa yhdeksänvuotiaana. Samana vuonna 1828 hän tapasi tulevan aviomiehensä **Robert Schumannin**, joka oli myös Wieckin oppilas. Vuodesta 1831 lähtien Clara kiersi Eurooppaa isänsä kanssa yhtenä aikansa ylistetyimmistä pianisteista.

Pianistitähtien odotettiin esittävän omaa musiikkia ja Clara sävelsi 14-vuotiaana konserttikappaleen, josta tuli vuosina 1834–35 valmistuneen *piano-konserton op. 7 finaali*. Teoksen kolmiosainen rakenne oli perinteinen, mutta osien linkittäminen toisiinsa oli uutta. Ajatus lienee peräisin kantaesityksen johtaneelta **Felix Mendelssohnilta**.

Konsertto käynnistyy komealla orkesterijohdannolla (*Allegro maestoso*), joka valmistaa solistin esiintuloa. Tämän jälkeen huomio on pianossa, joka kylvää romanttiset teemat täyteen näyttävää kuviointia ja ylevää retoriikkaa. Niistä ei ole vaikea tunnistaa Wieckin harjoitusohjelmaa, **Herzin, Hummelin** tai **Kalkbrennerin** pianoteosten bravuuri-tyyliä.

Toiseen osaan (*Romanze: Andante non troppo con grazia*) laskeudutaan tunteikkaan hidastuksen kautta. Piano laulaa oopperamaisesti taivuteltua melodiaa, johon osan lopulla liittyy myös soolosoitto. Pianon ja sellon romanssi hiljenee

(*poco a poco ritenuto*) lopussa, mutta patarumputremolo ja trumpettifanfaari ilmoittavat lähestyvistä finaalista.

Aiemmin valmistunut päätösosa (*Allegro non troppo – Allegro molto*) on yhtä laaja kuin edeltävät osat yhteensä. Vuoropuhelu orkesterin kanssa on tiivistynyt, mutta se ei estä virtuoosivaihtimuksia yltyvästä uusille kierrosluvuille. Ilmaisun ytimenä säilyy silti raikas tunteen palo, joka säilyttää voimansa vielä riuksassa koodassa. Clara Wieckin pianokonsertto on hämmästyttävän kypsä teini-ikäisen teokseksi, mutta jäi valitettavasti hänen ainoaksi orkestrisävellyksekseen.

LUDWIG VAN BEETHOVEN: SINFONIA NRO 6 F-DUURI OP. 68, "PASTORAALI"

Walt Disney Fantasiassa **Ludwig van Beethovenin** (1770–1827) Pastoraalisinfonia on kuvitettu rakastuneilla kentoureilla, poikasiaan hoitavalla Pegasokselalla, viiniä hörppivillä maalaisilla ja salamoita viskovalla ylijumalalla. Beethoven otti konkreettiseen aiheenkuvaukseen etäisyyttä merkitsemällä partituuriin *Mehr Ausdruck der Empfindung als Malerei*, "Enemmän tunteen ilmausta kuin maalailua".

Pastoraalisinfonia valmistui vuonna 1808 yhtä aikaa tuiman "Kohtalo"-sinfonian kanssa. Kesäiset patikkaretket Heiligenstadtin ympäristössä karkottivat laajasta F-duuri-sinfoniasta maalliset huolet. Samoihin aikoihin Beethoven luki **Christoph Christian Sturm**in kirjaa Tutkiskeluja Jumalan töistä luonnon valtakunnassa ja alleviivasi kappaleen luvusta Luonto sydämen kouluna: "Luontoa voidaan sanoa syystä sydämen kouluksi, koska se opettaa mitä valaisevimmin ne velvollisuudet, joita meillä on niin Jumalaa kuin itseämme ja kanssaihmisiämme kohtaan... Niin, minä haluan tulla tämän koulun oppilaaksi ja antaa opinhaluisen sydämen sen koulutettavaksi."

"Kukaan ei voi rakastaa maaseutua niin paljon kuin minä. Minähän rakastan puitakin enemmän kuin ihmisiä." Beethoven tunnusti olevansa luonnonystävää samaan tapaan kuin nykyajan kansallispuistojen patikoijat. **Rousseau**n iskulause Takaisin luontoon! oli kajahtanut jo 1700-luvun puolivälissä ja hänen oppinsa mukaan ihminen saattoi olla siveellinen ja onnellinen vain luonnontilassa.

Pastoraalisinfonian varhaisimman version otsikoksi Beethoven kirjoitti "Kokemuksia elämästä maaseudulla. Kuulijan tulee itse oivaltaa esitetyt

tilanteet”. Myöhemmin hän varmisti asian kuvailevilla otsikoilla ja merkitsi toiseen osaan jäljittelemiensä lintujen nimet. Sinfonisiakin esikuvia löytyi **Justin Knechtin** ”*Le portrait musical de la Naturessa*” (1785).

Sinfonian ensimmäinen osa (*Allegro ma non troppo*, ”Maaseudulle saapumisen herättämiä onnellisia tunteita”) kuvaa paluuta luontoon. Teollisen vallankumouksen kynnykselle astunut kaupunkilainen kohtaa luonnon kiertokulun, jota musiikin kasvu pienistä alkumotiiveista, kiireetön tempo ja monet kertaukset kuvastavat. Koko sinfonia voidaan hahmottaa yhtenä suurena crescendona, jossa kolme viimeistä osaa seuraavat toisiaan tauotta ja soitinkokoonpano laajenee osa osalta.

Toisessa osassa (*Andante molto mosso*, ”*Kohtaus puron rannalla*”) kaksi sordinoitua selloa, toinen viulu ja alttoviulu kuvaavat virtaavaa vettä, jonka ylle ensimmäinen viulu ja puupuhaltimet punovat viehättävän ornamenttikasvuston. Loppukohtauksessa kadensoiva linnunlaulu on upotettu maisemaan klassistisessa hengessä. Huilu kuvaa satakieltä, oboe viiristäistä ja kaksi klarinettia käkeä.

Maalaisväki tulee mukaan scherzossa (*Allegro*, ”*Maalaisia hauskanpidossa*”) ja lämpimään kansankuvaukseen sekoittuu koomisia aineksia: pontevasti

esiteltäviä tanssiaihetta jatkaa oboe ja sen perässä kompuroiva fagotti. Schindlerin mukaan tällä parodioitiin **Mödlingin** kyläorkesteria, jolle Beethoven oli säveltänyt joitakin tansseja. Triotaite on kiivaasti pyörivä maalaistanssi (Presto), jossa orkesteriin liittyvät trumpetit.

Kolmannen kertauksen Beethoven keskeyttää taitavasti rakennetulla myrskykohtauksella (*Allegro*). Luonnonvoimat on esitetty ennen kaikkea orkestraalisena taiturinumerona, viheltävin *piccoloina*, pauhuvien pasuunoin, möyriovin bassoin ja jylisevien patarummuin. Olennaista on, että luonto näyttää mahtinsa juuri silloin, kun ihmiset keskittyvät huolettomina hauskanpitoon (vrt. kulutusjuhla ja ilmastonmuutos).

Paimenten laulu (*Allegretto*, ”*Kiitollisia ja iloisia tunteita myrskyn jälkeen*”) on ihmisen ja luonnon sopusoinnun perinteinen symboli. Pitkäksi ylistykseksi levittäytyvä *rondomuoto* ei etene kauas F-duurista ja hillitysti muunneltu sävelmä ja dynaaminen aaltoliike kuvastaa luonnonelämän ajattomuutta. Kaukaisen torvikutsun jättäessä koodassa jäähyväisiä musiikki kohoaa vielä kerran täyteen voimaansa laskeutuen lopussa sovinnolliseen pianissimoon.

Toesessittelyt Antti Häyrynen

Konsertissa tällä viikolla soittavat:

I VIULU / I VIOLIN

Mariko Matsumoto | konserttimestari

Klaus-Peter Haav | vuorotteleva
konserttimestari

Miina Järvi | 1. viulun äänenjohtaja

Konstancja Smolorz

Kseniya Trusava

Sakari Tervo

II VIULU / II VIOLIN

Ilona Piirainen | äänenjohtaja

Elina Jalas | varaäänentohtaja

Grażyna Wendland-Górzyńska

Alina Hiltunen

Pawel Domański

ALTTOVIULU / ALTO

Stawomir Górzyński | äänenjohtaja

Ulla-Riikka Karvinen | varaäänentohtaja

Boris Popov

Laraine Kaizer-Viazovtsev

SELLO / CELLO

Akito Goto | soolosoittaja

Piotr Sobczak | äänenjohtaja

Konstantin Mishukov | varaäänentohtaja

Claire Lacey

KONTRABASSO / CONTRABASS

Joel Madetoja | äänenjohtaja

Kari Räsänen | varaäänentohtaja

LYÖMÄSOITTIMET / PERCUSSION

Hannu Porkka | äänenjohtaja

HUILU / FLUTE

Alexander Viazovtsev | äänenjohtaja

Sara Antikainen | varaäänentohtaja

OBOE

Jonna Staas | äänenjohtaja

Gabriela Dogaru | varaäänentohtaja

KLARINETTI / CLARINET

Petri Vallius | äänenjohtaja

Julia Rima | varaäänentohtaja

FAGOTTI / BASSOON

Boğaç İpeklioğulları | äänenjohtaja

Ecem Baltacı | varaäänentohtaja

KÄYRÄTORVI / FRENCH HORN

Lauri Purhonen | äänenjohtaja

Hannu Korkalainen | varaäänentohtaja

TRUMPETTI / TRUMPET

Kyösti Varis | äänenjohtaja

Matti Raijas | varaäänentohtaja

TUUBA / TUBE

Ari Varpula | äänenjohtaja

PASUUNA

Sinikka Taalikainen | äänenjohtaja

Kari Tiussa | varaäänentohtaja